

Natuurwaarden in Groningse zonneparken

---

eerste resultaten

Raymond Klaassen & Sylvia de Vries

novar

university of
groningen

Zonneparken in akkerland

- Grootschalig open akkerland heeft specifieke natuurwaarden: habitat voor boerenlandvogels en akkernatuur
- Soorten worden bedreigd door intensivering van de landbouw
- Soorten hebben specifieke ecologische randvoorwaarden

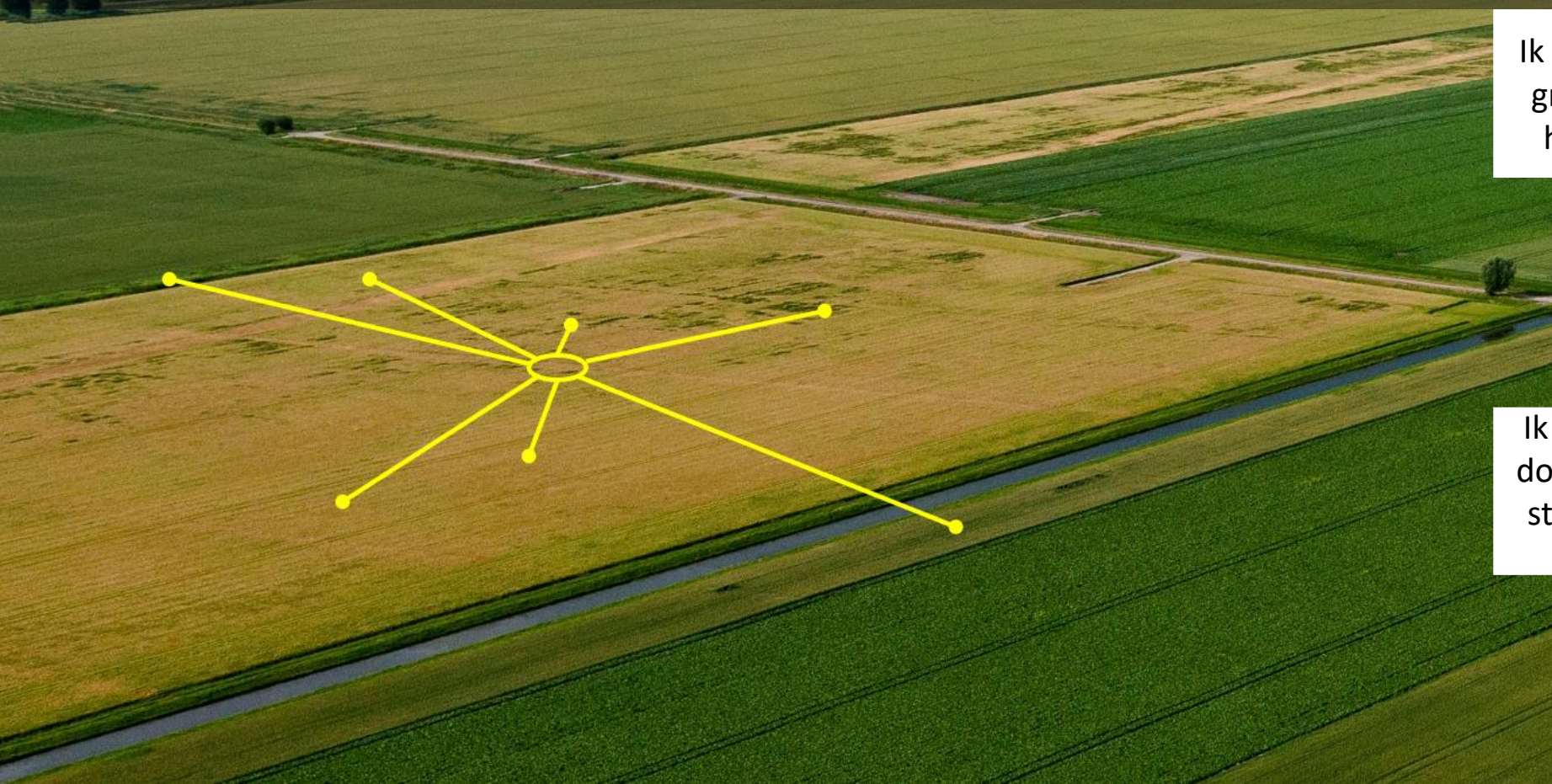
Ik heb een veilige plek nodig om uit te vliegen

Ik heb voldoende granen nodig in het bouwplan

Ik wordt beperkt door hoeveelheid struweel in mijn habitat

Zonneparken in akkerland

- Zonneparken vergroten druk op soorten die afhankelijk zijn van dit habitat
- Ecologisch ontwerp kan dit verarmde habitat wellicht verbeteren
- Maar wat is ecologisch ontwerp en welke soorten profiteren?

Ik heb een veilige plek nodig om uit te vliegen

Ik heb voldoende granen nodig in het bouwplan

Ik wordt beperkt door hoeveelheid struweel in mijn habitat

Zonneparken in akkerland

Opties in ecologisch ontwerp en beheer

vegetatie onder/tussen panelen

- kruidenrijk grasland
- braak

vegetatiebeheer

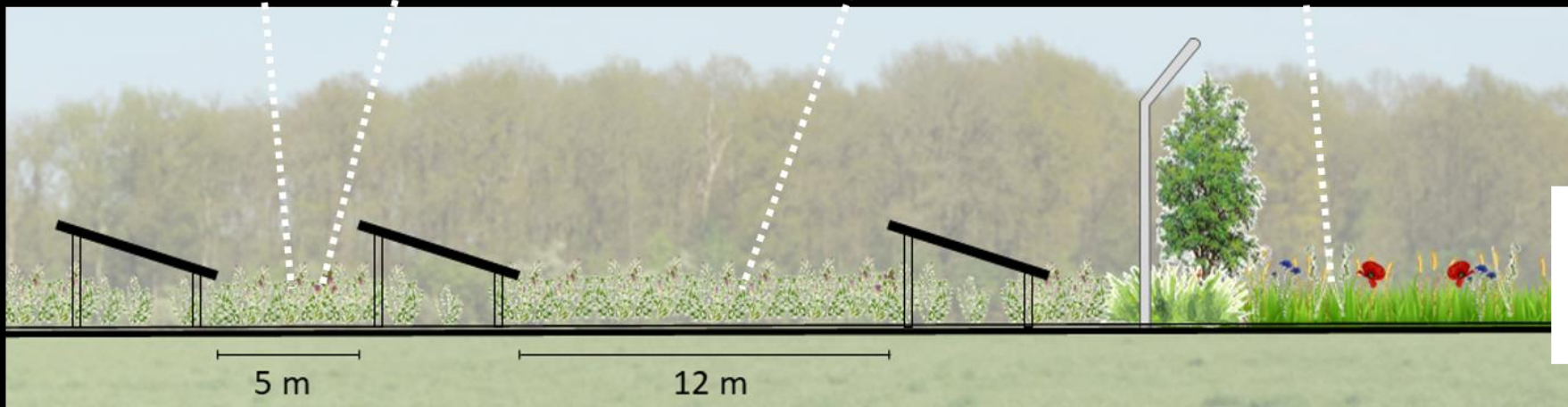
- extensief maaien
- extensief begrazen

zonnepark ontwerp

- vergroot afstand tussen paneelrijen

maatregelen buiten het hek

- aanplant struweel
- compensatie (e.g. braak)

Ik heb een veilige plek nodig om uit te vliegen

Ik heb voldoende granen nodig in het bouwplan

Ik wordt beperkt door hoeveelheid struweel in mijn habitat

Opzet van het onderzoek

Horizontale scan: vergelijking bestaande zonneparken

- Wat zijn de effecten van ecologisch ontwerp en beheer van een zonnepark op de biodiversiteit, met name voor soorten van open akkerland?

Verticale scan: vergelijking situatie voor en na de bouw

- Hoe veranderd het ecosysteem en specifiek de soortensamenstelling over de tijd voor een zonnepark is gebouwd en zodra deze er enkele jaren ligt?

Ecologie van akkervogels in relatie tot zonneparken

- Hoe gebruiken akkervogels zonneparken om te foerageren en/of te broeden?

Brede monitoring van verschillende soortgroepen

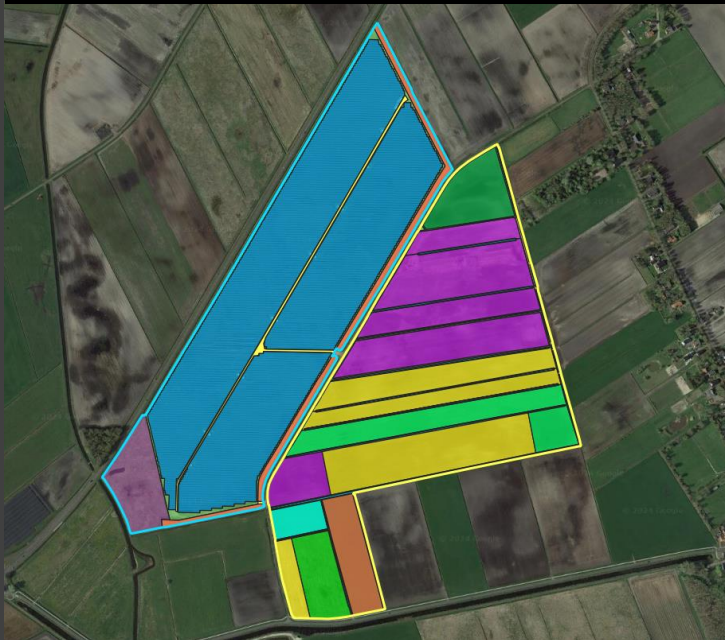
Soortgroep	Methode	Wanneer
Broedvogels	BMP	April – Juni
Zoogdieren	Cameravallen	April – Oktober
Loopkevers en vliegende insecten	Potvallen en malaisevallen	Mei – Juli
Dagvlinders en libellen	Transecten	Juni – Augustus
Vegetatie	PQ's	Juni en September
Bodem	Bodemmonsters	Voorjaar
Habitatgebruik akkervogels	Zenders en observaties	April - Juli

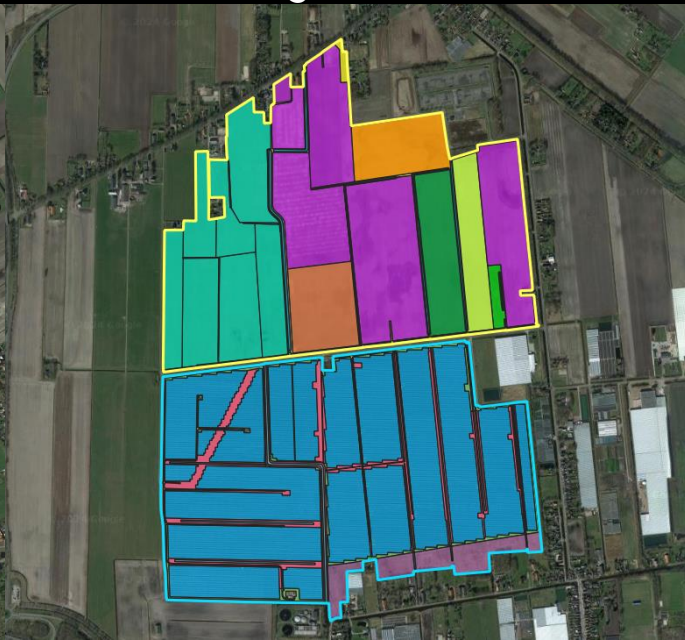
Onderzoeksopzet en gebieden

- Grootschalige zonneparken in voornamelijk akkerland
- Referentiegebieden met een overeenkomstig oppervlakte aan de zonneparken en op zeer korte afstand

Buinerveen

Midden-Groningen

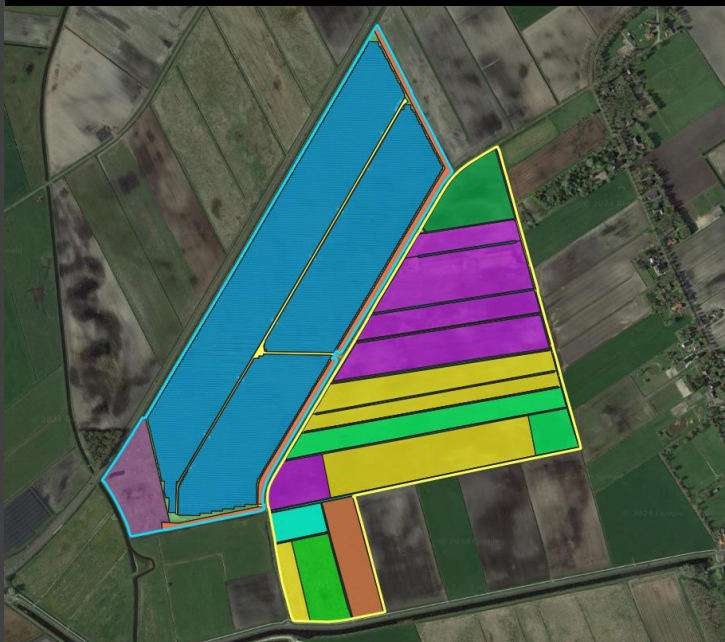
Vlagtwedde

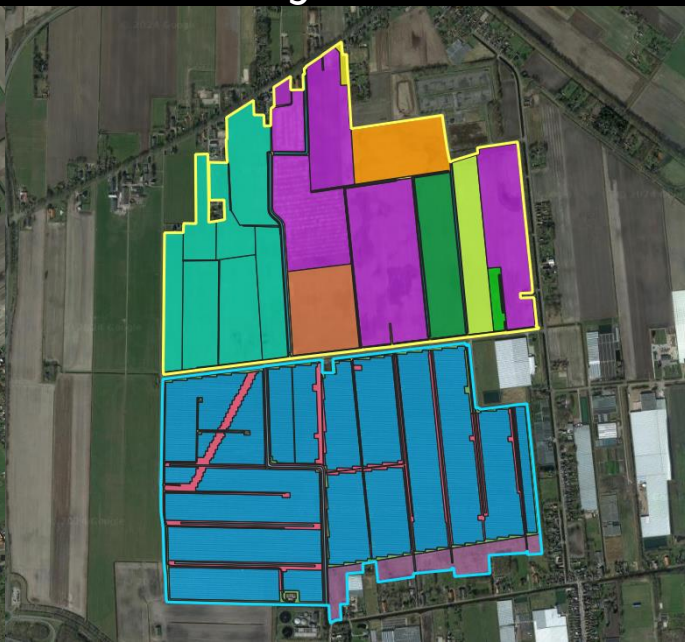
Onderzoeksopzet en gebieden

		Buinerveen	Midden-Groningen	Vlagtwedde
Ontwerp	Oppervlakte	41 ha	117 ha	122 ha
	Afstand tussen rijen	2.05	2.25	1.81
	Compensatie	Dijk (2.2 ha) Tijdelijke natuur (2.6 ha)	Struweelrand (1.8 ha) Tijdelijke natuur (6.5 ha)	Blauwe bessen (28.9 ha) Bloemenstroken (4 ha)
Beheer	Begrazingsdruk	Laag	Hoog	Geen
	Maaifrequentie	Laag	Middel	Laag

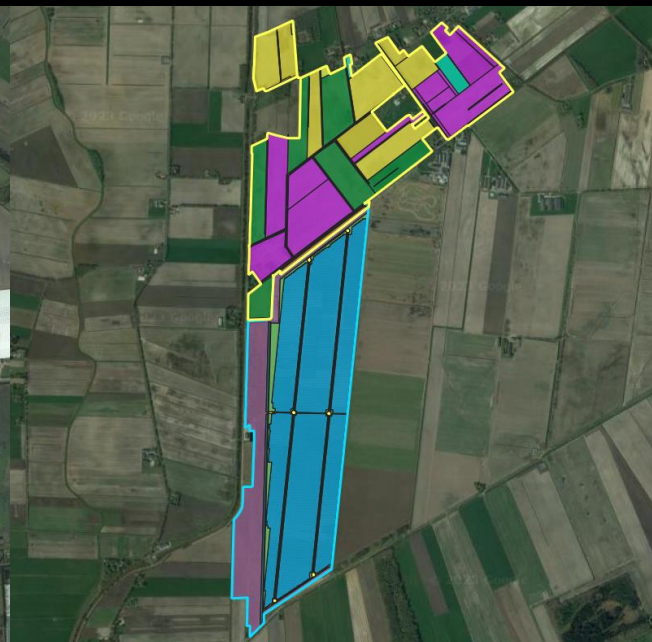
Buinerveen

Midden-Groningen

Vlagtwedde

Impressie onderzoeksgebieden

Buinerveen

Midden-Groningen

Vlagtwedde

Methode en analyse

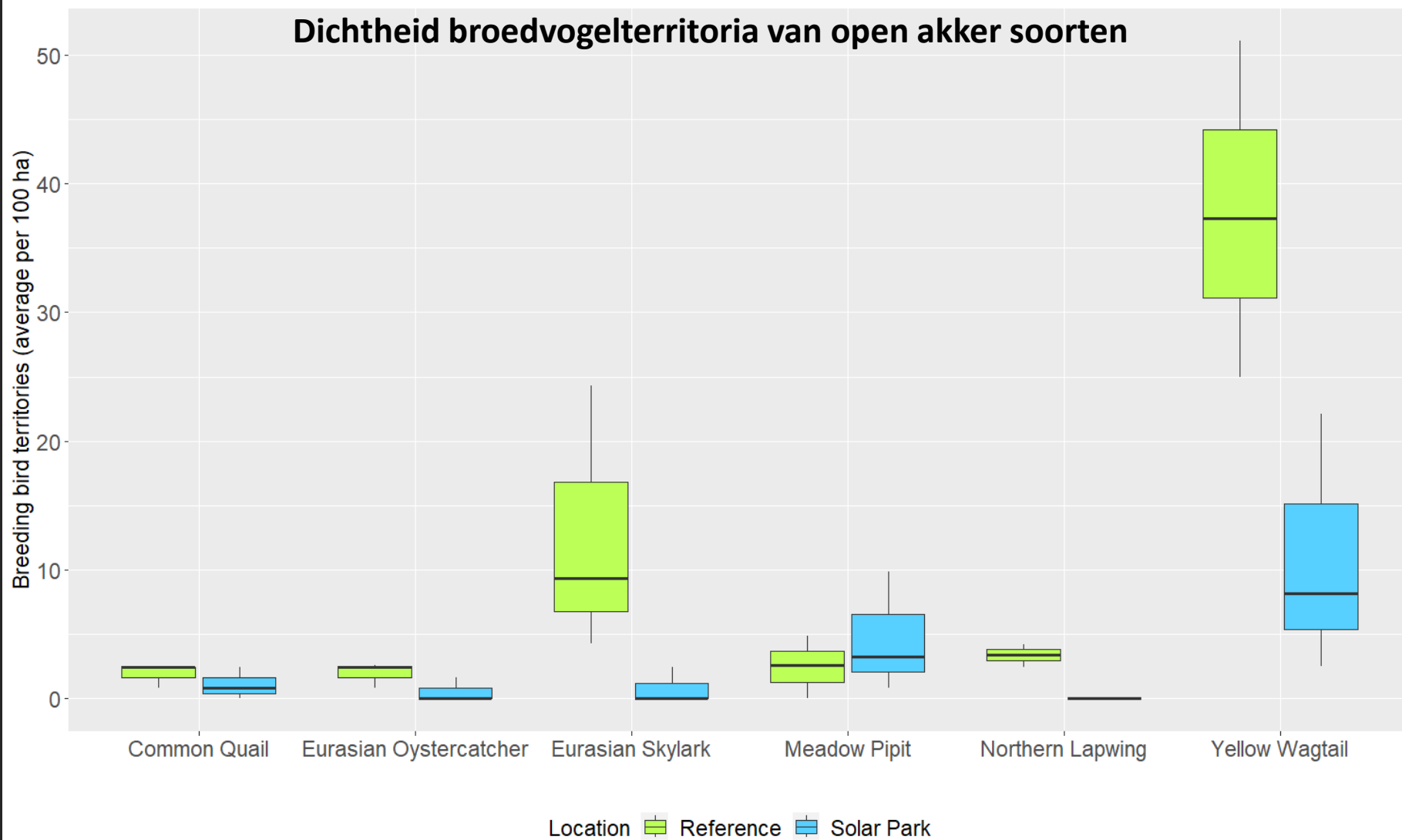
Broedvogel Monitoring Project (BMP - Sovon)

- Vlakdekkende tellingen
- 4-5 ochtendronde April-Juni
- Registratie waarnemingen met territorium-indicerend gedrag
- Dichtheden/100 ha
- Habitat selectie (Ivlev index)

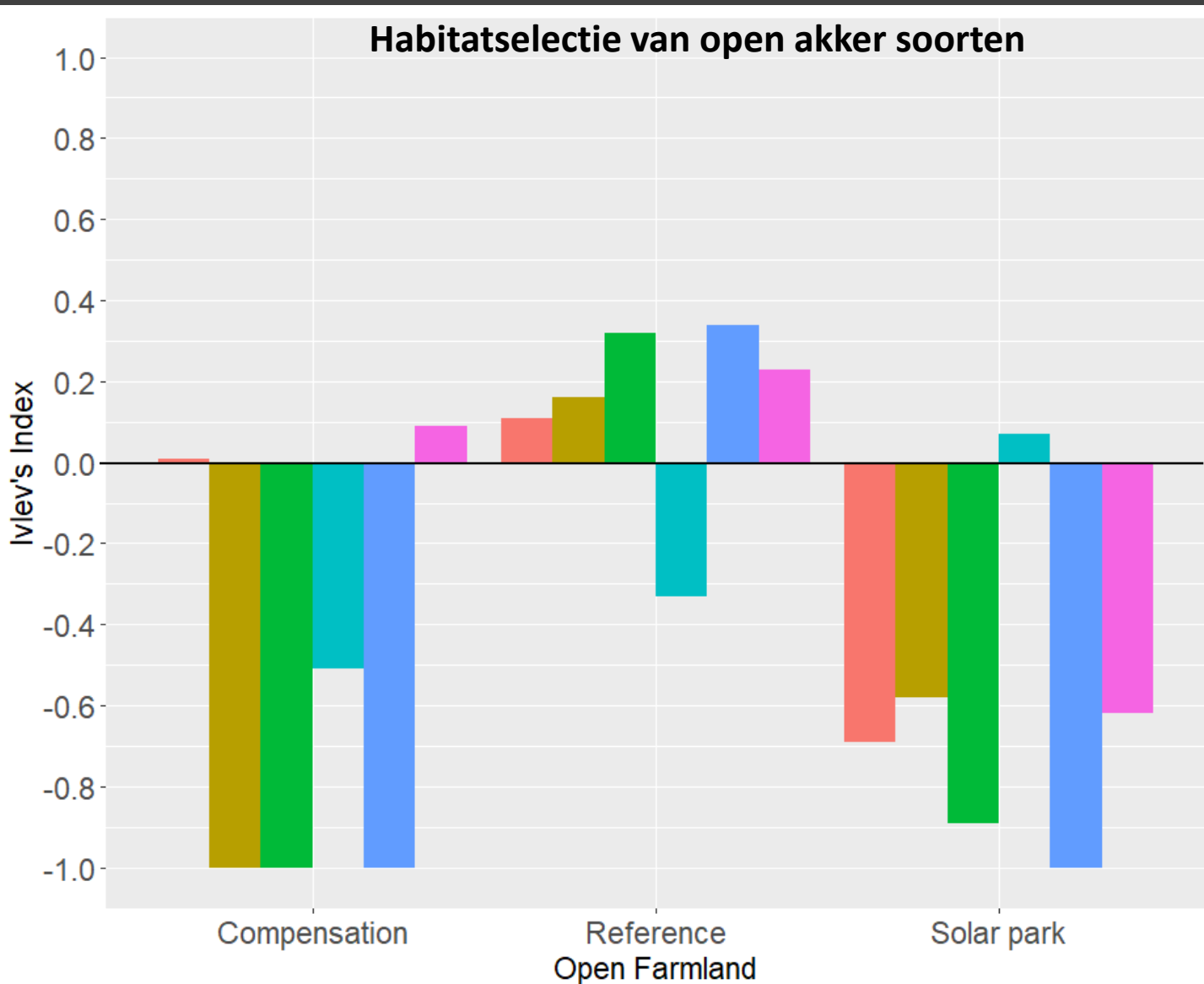
Buinerveen: broedvogelterritoria in zonnepark (blauw) en referentiegebied (geel)

Resultaten – *open akker soorten* (1)

Soorten van **open akkers** bereiken in zonnepark lagere dichtheden dan in referentie

Resultaten – *open akker soorten* (2)

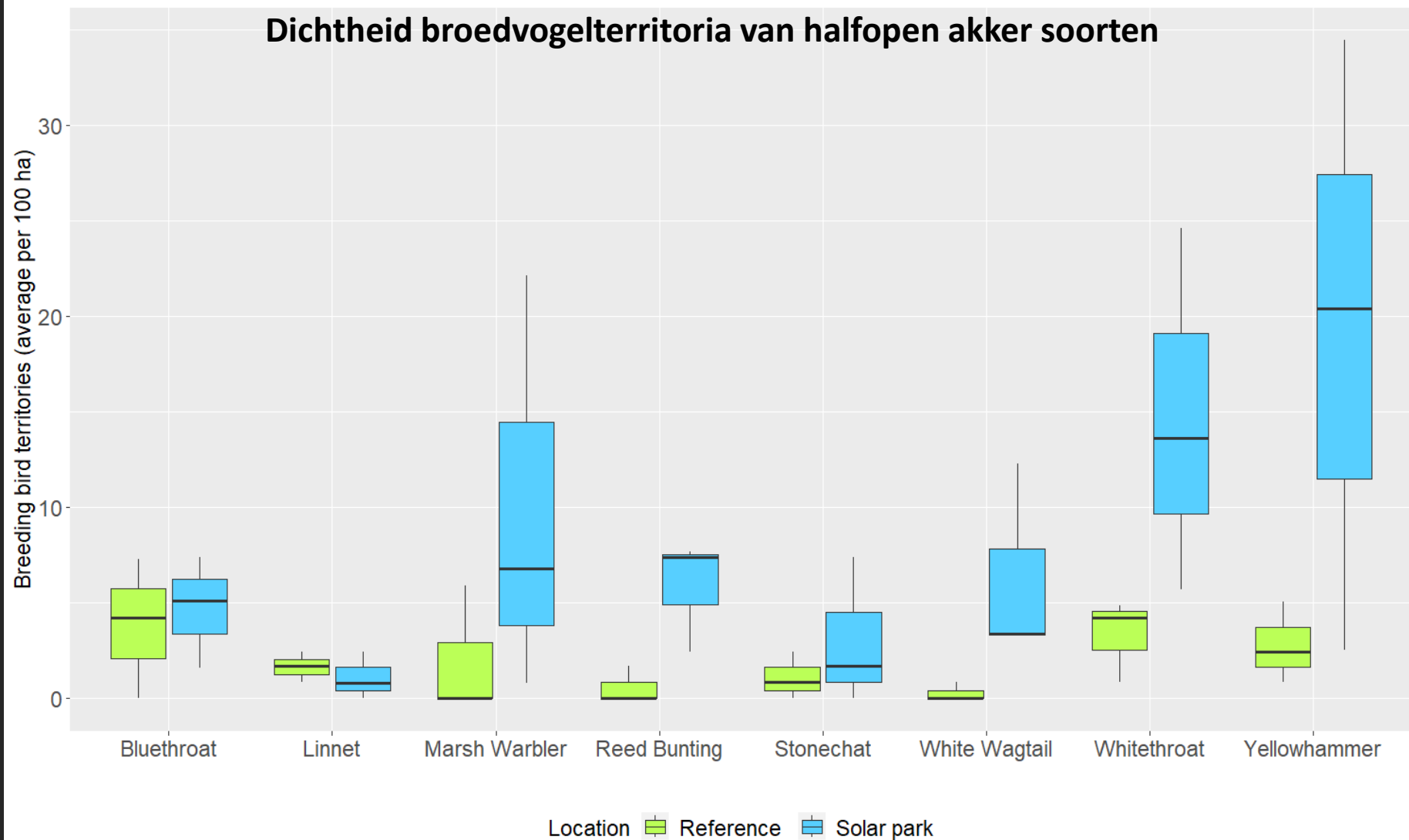
Compensatie en zonneparken niet aantrekkelijk voor meeste vogels van open akkers -> *vermijding*

Species

- Common Quail
- Eurasian Oystercatcher
- Eurasian Skylark
- Meadow Pipit
- Northern Lapwing
- Yellow Wagtail

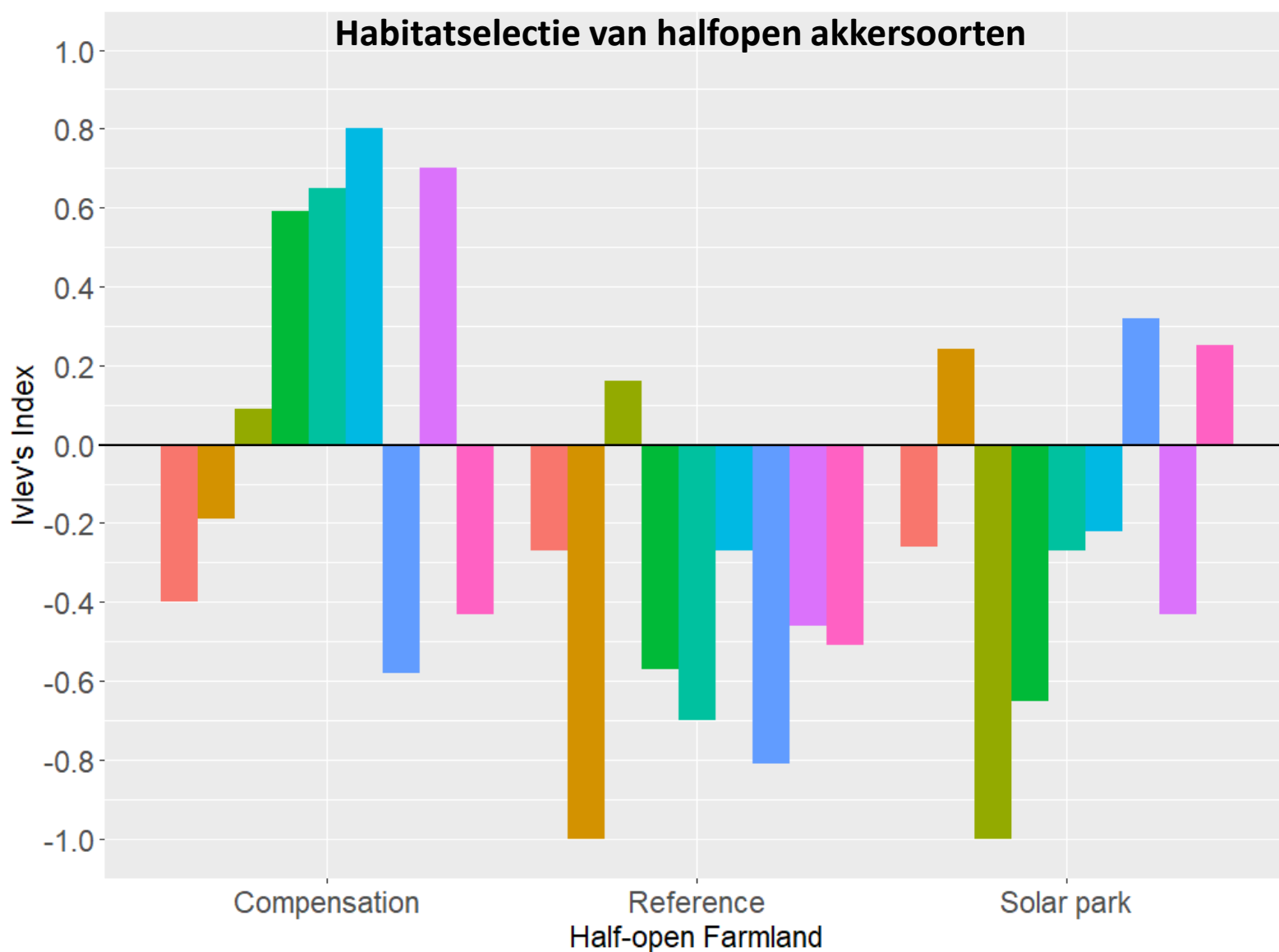
Resultaten – *halfopen akker soorten* (1)

Dichtheid broedvogelterritoria van halfopen akker soorten

Soorten van **halfopen akkers** bereiken hogere dichtheden in zonnepark dan in referentie

Resultaten – *halfopen akker soorten* (2)

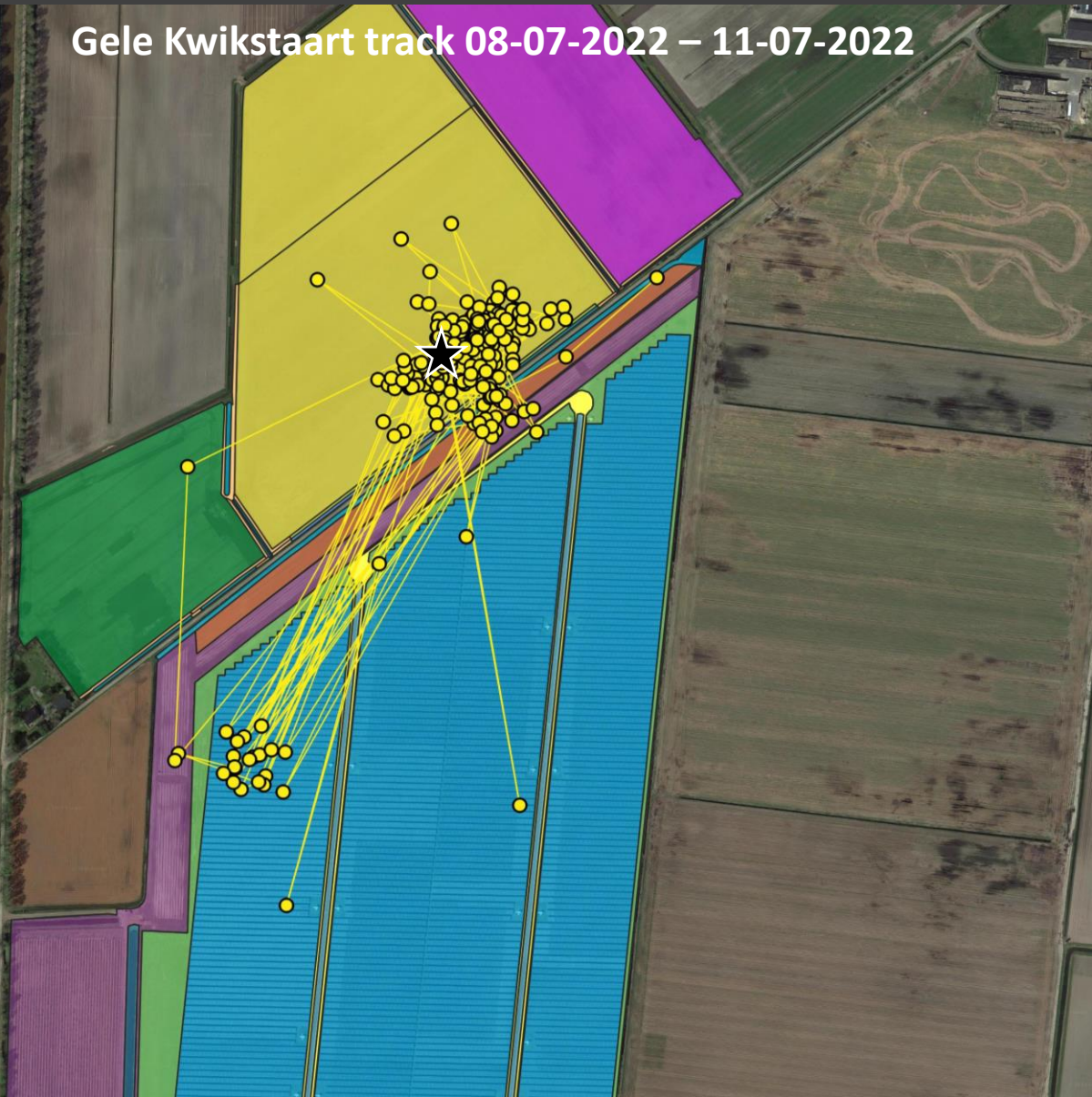
Compensatie en zonnepark aantrekkelijk voor meeste soorten van halfopen akkers -> *voorkeur*

GPS-logger onderzoek Gele Kwikstaart

Gele Kwikstaart track 08-07-2022 – 11-07-2022

Gele Kwikstaart broedend in gerst
foerageert vooral dichtbij het nest,
maar maakt ook langere vluchten naar
zonnepark Vlagtwedde

- Locations Yellow Wagtail
- Track Yellow Wagtail
- Solar park**
- Blueberries
- Open - between fence and panels
- Paths
- Panels
- Waterway
- Reference**
- Potatoes
- Beets
- Corn
- Paths
- Waterway
- Cereals

GPS-logger onderzoek Gele Kwikstaart

Gele Kwikstaart track 08-07-2022 – 11-07-2022

Gele Kwikstaart broedend in gerst

Soort	Broeden	Foerageren	Bron
Gele Kwikstaart	Sporadisch	vogels die naast park broeden foerageren in park	GPS
Geelgors	Ja	vogels die in park broeden foerageren in park	GPS
Witte Kwikstaart	Ja	vogels die in park broeden foerageren binnen en buiten park	GPS
Veldleeuwerik	Nee	vogels die buiten park broeden foerageren niet in park	eigen waarnemingen

Reference

Potatoes

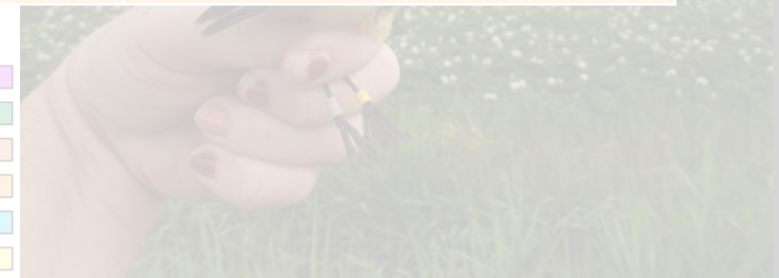
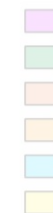
Beets

Corn

Paths

Waterway

Cereals

Discussie - *Ontwerp*

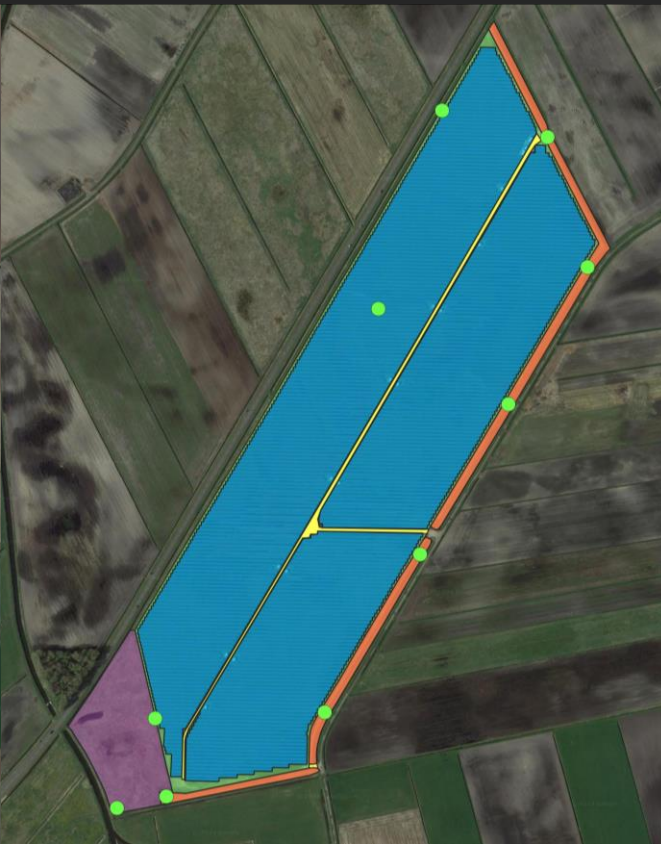
Wat definieert een zonnepark? Effect van zonnepark op vogels zit vooral in maatregelen getroffen langs de rand (en compensatie-maatregelen). Beschouwen we dit als een positief effect van de aanleg van een zonnepark?

- Broedterritoria**
  - Grasmus
- Zonnepark**
  - Open – tussen hek en panelen
  - Open – tussen paneelclusters
  - Paden
  - Panelen
  - Sloten
  - Struweelrand
  - Natuur (BV/MG)/Blauwe bessen (VW)

Vlagtwedde I (122 ha)

Buinerveen (41 ha)

Midden-Groningen (117 ha)

Discussie - *Beheer*

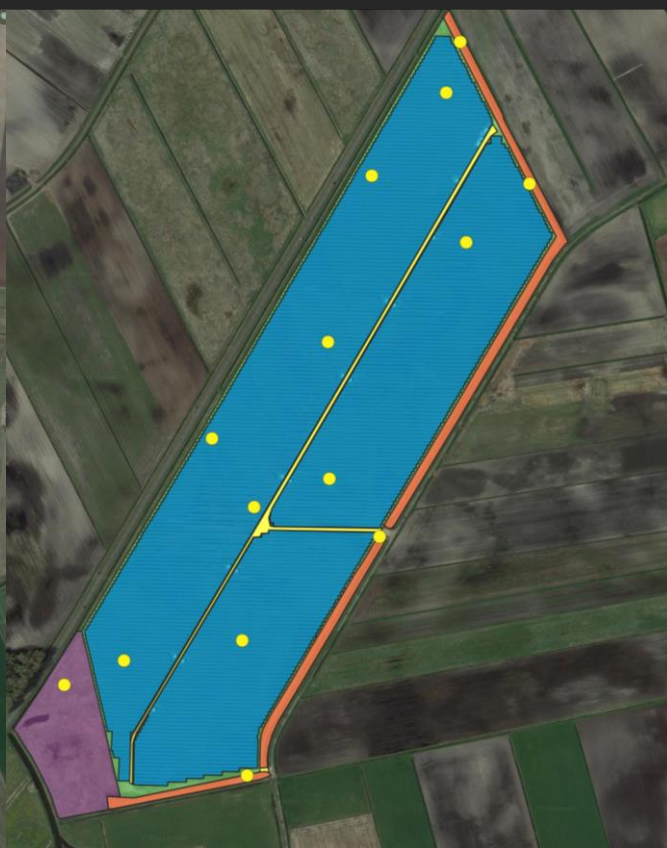
Veel potentie om beheer te verbeteren ten gunste van biodiversiteit. Begrazing en maaien hebben een sterk negatief effect op vegetatiehoogte en daarmee vogels (en insecten). Liever ruigte dan kort-strak-netjes.

- Broedterritoria**
  - Geelgors
- Zonnepark**
  - Open – tussen hek en panelen
  - Open – tussen paneelclusters
  - Paden
  - Panelen
  - Sloten
  - Struweelrand
  - Natuur (BV/MG)/Blauwe bessen (VW)

Vlagtwedde I (122 ha)

Buinerveen (41 ha)

Midden-Groningen (117 ha)

Conclusies – Zonneparken habitat voor boerenlandvogels? (1)

Open akkervogels (Gele Kwikstaart, Veldleeuwerik, Kievit)

- Vermijden zonneparken als broedhabitat
- Deel soorten foerageert wel in zonneparken
- Huidige compensatiemaatregelen te klein/verkeerd beheerd om deze soorten tegemoet te komen

Van min naar plus

- **Binnen zonnepark (ontwerp)** → Meer open ruimte binnen zonnepark zou open akkervogels kunnen aantrekken, maar is naar verwachting een onrealistisch (economisch) scenario
- **Buiten zonnepark (compensatie)** → Richt grootschalig geschikt broedhabitat in buiten het zonnepark, bijv. gras-klover/luzernevelden met extensief beheer

Conclusies – Zonneparken habitat voor boerenlandvogels? (2)

Halfopen akkervogels (Bosrietzanger, Grasmus, Geelgors)

- Profiteren van zonneparken door ruigte en struweel langs rand (al dan niet aangelegd) en verruigde compensatiemaatregelen

Van min naar plus

- **Binnen zonnepark (ontwerp & beheer)** → Huidige compensatiemaatregelen (verruigd) werken goed voor soorten van halfopen landschappen
- **Binnen zonnepark (beheer)** → Minder intensieve begrazing en maaibeheer zodat ruige vegetatie zich kan ontwikkelen (ipv kort-strak-netjes)

Vragen?

Ik vermijd zonneparken
aangezien ze geen veilig
broedhabitat of geschikte
foerageergelegenheid
bieden. Zonneparken zijn
voor mij een bedreiging!

Ik vermijd zonneparken om
te broeden, maar ze bieden
wel mooi foerageerhabitat.
Als ik naast het park kan
broeden profiteer ik
misschien wel!

Zonneparken zijn
geweldig als ontwikkelaars
compensatiemaatregelen
nemen zoals de aanplant
van struweel en hoge,
ruige vegetatie!

